

Pakkausmerkinnät – elintarvikkeiden ja kosmetiikkatuotteiden nimeäminen

2.10.2024

Elintarvikkeiden ja kosmetiikkatuotteiden merkinnät ja nimeäminen ovat tiukasti säädeltyjä prosesseja, jotka vaativat tarkkaa lainsäädännön tuntemusta. Pakkausmerkintöjen tarkoitus on tarjota kuluttajille selkeää, totuudenmukaista ja kattavaa tietoa tuotteista, jotta he voivat tehdä tietoon perustuvia valintoja. Merkintöjen tulee olla rehellisiä ja perustua asianmukaiseen näyttöön, eikä niiden tule johtaa harhaan millään tavalla.

Elintarvikevalvonnasta Suomessa vastaa Ruokavirasto ja Fimea. Keskeisiä säädöksiä ovat elintarviketietoasetus (EU) 1169/2011, lisäaineasetus (EY) 1333/2008 ja ravintolisädirektiivi (2002/46/EY). Pakkausmerkinnät ovat pakollisia ja niiden tulee olla lainsäädännön vaatimusten mukaisia. Pakattujen elintarvikkeiden merkintöihin kuuluvat elintarvikkeen nimi, ainesosaluettelo, sisällön määrä, allergeenit, ravintoarvot, säilyvyysaika ja valmistajan tiedot. Pakkaamattomille elintarvikkeille on osittain eri vaatimukset. Esimerkiksi tuoreiden marjojen, hedelmien ja vihannesten alkuperämaa on aina ilmoitettava. Luomutuotteille on erityisiä lisävaatimuksia, kuten luomuvalvontaan liittyminen ja koostumusvaatimukset.

Kosmetiikkatuotteiden osalta valvova viranomainen on Tukes. Kosmetiikan merkintöjen on oltava EU-asetuksen (EY) 1223/2009 mukaisia, ja Suomessa noudatetaan kansallista lakia kosmeettisista valmisteista (492/2013). Tuotteen nimi ja käyttötarkoitus tulee olla selkeästi merkittynä, ellei se ole ilmeinen. Ainesosat on ilmoitettava laskevassa järjestyksessä niiden painon mukaan tuotteen valmistushetkellä. Luettelossa käytetään kansainvälisiä nimityksiä (INCI – International Nomenclature of Cosmetic Ingredients). Allergisoivien ainesosien on oltava erikseen merkittyinä, jos niiden pitoisuus ylittää säädetyt raja-arvot. Pakkaukset eivät saa johtaa kuluttajaa harhaan, ja tarvittaessa niihin on lisättävä varoitusmerkinnät. Tuotteen tilavuus (ml) tai paino (g) on ilmoitettava, paitsi jos kyseessä on pakkaus, joka sisältää alle 5 grammaa tai 5 millilitraa, ilmaispakkaus tai kertakäyttöpakkaus. Tuotteen käyttöohjeet ja erityiset varotoimenpiteet on

annettava silloin, kun ne ovat tarpeen turvallisen käytön varmistamiseksi.

Pakkausmerkinnöissä tulee olla merkintä säilyvyysajasta. Jos tuotteen säilyvyysaika on alle 30 kuukautta, siihen on merkittävä viimeinen käyttöpäivä (”parasta ennen”). Jos säilyvyysaika on yli 30 kuukautta, on merkittävä aika, jonka kuluessa tuote on turvallinen käyttää avaamisen jälkeen (PAO – Period After Opening), joka ilmoitetaan symbolilla, jossa on avonaisen purkin kuva ja siihen merkittynä kuukaudet (esim. 12M tarkoittaa 12 kuukautta). Pakkausmerkinnöissä on oltava vastuussa olevan henkilön tai yrityksen nimi ja osoite. Tämä voi olla valmistaja, maahantuoja tai myyjä EU-alueella. Tiedot on annettava siten, että kuluttaja voi helposti ottaa yhteyttä tarvittaessa. Tuotteen valmistuserän tunniste on oltava pakkauksessa, jotta tuote voidaan jäljittää tarvittaessa. Tämä on tärkeää erityisesti mahdollisten takaisinvetojen yhteydessä. Jos tuotteen alkuperämaa on merkityksellinen kuluttajan päätöksenteolle tai sen puuttuminen voisi johtaa harhaan, on ilmoitettava tuotteen alkuperämaa. Tarvittaessa pakkausmerkinnöissä tulee olla varoituksia ja erityisiä ohjeita tuotteen turvalliseen käyttöön liittyen. Pakkausmerkinnöissä voidaan käyttää tiettyjä standardoituja symboleja, kuten aiemmin mainittu PAO-symboli. Muita yleisiä symboleja ovat esimerkiksi ”ei testattu eläimillä” tai kierrätyssymbolit, jotka voivat antaa lisätietoa tuotteen eettisyydestä ja ympäristöystävällisyydestä.

Kosmetiikan väittämien tulee olla totuudenmukaisia, rehellisiä ja perustua näyttöön. Lääkkeelliset väitteet ja viranomaisen hyväksyntään viittaaminen ovat kiellettyjä. Esimerkiksi väitteitä, kuten ”parabeeniton”, ei saa käyttää, jos parabeenit eivät ole sallittuja kyseisessä tuoteryhmässä. Kosmetiikan koostumusta säätelevät myös EU:n kemikaaliasetus REACH (1907/2006/EY) ja aerosolilainsäädäntö. Luonnonkosmetiikka korostaa luonnon raaka-aineiden käyttöä, mutta näihin voi liittyä epäpuhtauksia, jotka ovat ominaisia luonnonmateriaaleille.

Sanni Nikumatti
insinööri (AMK), projektipäällikkö
SeAMK

Kirjoittaja on mukana MMM:n Ruokaviraston kautta rahoittamassa hankkeessa ”Luonnontuotealan täydennyskoulutus”, jota Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti koordinoi. SeAMK, Arktiset Aromit ry ja Lapin ammattikorkeakoulu ovat mukana toteuttamassa hanketta. Tämä artikkeli perustuu **Markkinalähtöisen tuotekehityksen prosessit ja menetelmät** -opintojakson luentoon.

Aiemmin ilmestyneet artikkelit:

Ruokatuotteiden analytiikka | Julkaisut @SeAMKLuonnontuotteiden analytiikka | Julkaisut @SeAMKRaaka-aineiden uudet käyttömuodot luonnontuotealalla | Julkaisut @SeAMKTuotekehitysprosessin tarvittavat vaatimukset | Julkaisut @SeAMKHygieeninen ympäristö-, tila- ja laitesuunnittelu tuotannon tukena | Julkaisut @SeAMKLuonnontuotealan tuotekonseptointi sekä pakkaus- ja jakeluratkaisut tukemassa kehitystyötä | Julkaisut @SeAMK Tuotespesifikaatio – tuotteen ominaisuudet, toiminnot ja muut vaatimukset | Julkaisut @SeAMKRuokaturvallisuus perustuu hyvään elintarvikehygieniaan | Julkaisut @SeAMK